

Voorzitter: M. Martinez Doubiani (D66)

Namens de raad: B. Leemhuis (GL), R. Pestman (PvdA), A. Poelstra (D66), W. Pechler (PvdD), R. Staijen (Stadspartij), J. Huisman (SP), T. Havinga (VVD), K. de Groot (S&S), L. Dwarshuis (CU), S. Kooi (CDA), M. Hekert (PvhN), K. Blauw (PVV)

Namens het college: P. Broeksma (wethouder)

Namens de griffie: S. van Erp

UVP Hubs

00:03:31

Voorzitter: Goedemiddag en welkom bij deze meningsvormende sessie over het raadsvoorstel vaststelling uitvoeringsprogramma Hubs. Voor deze sessie hebben we 60 minuten. Dit houdt in dat er drie minuten per fractie is en twaalf minuten voor het college. Zoals bekend is werken we in twee termijnen waarbij de eerste termijn bedoeld is voor het stellen van politieke vragen aan het college. In de eerste termijn kan niet worden geïnterrupteerd. Vervolgens krijgt de wethouder de ruimte om vragen te beantwoorden. Als deze vragen zijn beantwoord, is het tijd voor het tweede termijn en deze is bedoeld voor het inhoudelijk debat. Voor we beginnen met het debat en het eerste en tweede termijn hebben we een inspreker, namelijk de heer In 't Veen van de werkgroep Toegankelijk Groningen. Onder de agenda treft u de ingezonden brief namens de werkgroep. De heer In 't Veen, u heeft drie minuten de tijd om inspraak met ons te delen en dan geef ik u graag aan het woord.

00:16:26

De heer In 't Veen: Goedemiddag. Ik heb een brief geschreven en iedereen heeft het kunnen lezen. Ik had vanmorgen nog even een gesprek in Provinciaal verband met mensen van de Hubs en het OV-bedrijf. Daarbij merkte ik dat bijvoorbeeld de Hubtaxi een vorm van vervoer is waarvan niets staat in dit stuk. We hebben expliciet gevraagd aan de projectleider om een duidelijke afkadering te maken in het uitvoeringsprogramma voor wie dit bedoeld is. Er zijn een groep mensen zoals onze achterbanden van de werkgroep. Veel mensen daarvan kunnen sowieso geen gebruik maken van ketenvervoer. De risico's met overstappen en dat soort dingen zijn te groot. Die zijn dus aangewezen op Wmo-vervoer, publiek vervoer. Hetzelfde geldt voor dat de buslijnen meer en meer gestrekt worden, oftewel haltes verdwijnen uit wijken en dan kun je gebruik maken van een Hubtaxi. Vooral voor ouderen is dat wel een mooi alternatief. Het schijnt landelijk ook aan te trekken dat gebruik daarvan. Daarover staat niets in deze notitie. Je kunt niet praten over een stukje inhoud waarbij ik het idee heb als je het leest, dat je dan denkt van: dit is de toekomst voor het vervoer. Dat is dus niet zo. Het is alleen maar de toekomst voor het ketenvervoer en daarnaast bestaan er alternatieven zoals het Wmp-vervoer, meer doelgroepenvervoer en de hubtaxi. We hebben dit ingesproken om ervoor te zorgen dat u dat goed weet. Als werkgroep hebben we met al dit soort dingen veel te maken. U misschien minder. Het is belangrijk dat u dit weet en ik vind dat dit in de inleiding had moeten staan. Dat was ook de afspraak, maar helaas. Bedank voor uw aandacht.

00:18:44

Voorzitter: Dank u wel voor uw inspraak, de heer In 't Veen. Bij een inspraak hoort

het er ook bij als er vragen zijn vanuit de fracties. Zijn er vragen vanuit de fracties? Ik zie dat mevrouw Pestman een vraag heeft en mevrouw Poelstra. Mevrouw Pestman.

00:19:03

Mevrouw Pestman: Dank u, voorzitter. Dank voor uw bijdrage. Het Wmo-vervoer gaat toch sowieso naar het huisadres toe van iemand die zo'n taxi vraagt en die zet de persoon die de taxi genomen heeft ook af bij een ander adres?

00:19:25

De heer In 't Veen: Ja.

00:19:25

Mevrouw Pestman: Dan levert zo'n Hub toch geen problemen op voor dat Wmo-vervoer? Er komt niet iets tussen.

00:19:36

De heer In 't Veen: Hoe bedoelt u? Hub in de zin van de Hubs waar deze vergadering over gaat?

00:19:42

Mevrouw Pestman: Ja, de Hubs waar deze vergadering over gaat.

00:19:45

De heer In 't Veen: De Hubs waar deze vergadering over gaat, dat gaat over BuurtHubs, WijkHubs en al dat soort Hubs en dat zijn overstappunten waar je van soort vervoer verandert. De meeste mensen van onze achterban willen graag een rit hebben van start naar het eindpunt, omdat elk risico dat je ertussenin hebt dat je een overstap moet maken weer een kans is dat er iets misgaat.

00:20:10

Mevrouw Pestman: Dat is de angst die leeft?

00:20:12

De heer In 't Veen: Dat is niet alleen een angst, dat is ook in de praktijk dat dat moeilijk gaat.

00:20:16

Mevrouw Pestman: Echt nu al op dit moment?

00:20:19

De heer In 't Veen: Ja, mensen bijvoorbeeld die slechtziend zijn, hebben sowieso al het probleem hoe ze de volgende vinden. Als ze op een bus moeten, hoe vinden ze de bus? Die mensen moeten dat gewoon leren. Die worden daarin getraind om dingen te kunnen vinden. Dat zijn echt twee soorten vervoer die naast mekaar bestaan.

00:20:43

Voorzitter: Mevrouw Pestman, heeft u nog een vervolgvraag?

00:20:47

Mevrouw Pestman: Ja, ook de Hubtaxi noemt u, maar de Hubtaxi verschijnt toch ook bij iemand thuis, brengt hem dan naar een punt waar hij overstapt, maar wat dan als je niet mobiel bent?

00:20:58

De heer In 't Veen: De Hubtaxi is ook vervoersvorm die naast dat ketenvervoer bestaat. Dat wil ik alleen maar zeggen. De Hubtaxi kan je van huis naar een PNR of [onhoorbaar] brengen, of ook van huis naar huis, maar dan tegen een hoger tarief.

00:21:19

Mevrouw Pestman: Welk probleem bestaat daar dan volgens u?

00:21:26

De heer In 't Veen: Dis vooral bedoeld voor mensen die niet zo makkelijk gebruik kunnen maken van het normale openbaar vervoer, omdat de afstand tot het openbaar vervoer te groot is. Voor die mensen is dat de uitkomst. Voor die mensen is er een heel kleine, of misschien een verwaarloosbare kans, dat die überhaupt gebruik gaan maken van dit ketenvervoer, zoals dit nu bedacht is.

00:21:49

Mevrouw Pestman: Oké.

00:21:50

De heer In 't Veen: Daar moet je gewoon goed over nadenken dat je naast dit vervoer een paar andere soorten hebt die gewoon ook bestaan.

00:21:58

Mevrouw Pestman: Dank u.

00:22:01

Voorzitter: Zoals ik begrijp, zijn uw vragen beantwoord. Ik wil graag ook nog mevrouw Poelstra en daarna de heer Dwarshuis de tijd geven om hun vraag te stellen.

00:22:11

Mevrouw Poelstra-Bos: Dank u wel, voorzitter, maar mijn vragen zijn volledig beantwoord, want ik had dezelfde vragen, maar wel dank voor de toevoegen. Die vind ik wel heel waardevol.

00:22:20

Voorzitter: Dan de heer Dwarshuis.

00:22:22

De heer Dwarshuis: Dat was ook mijn vraag aan meneer In 't Veen. U stelt dat u graag in de Werkgroep Toegankelijk had gezien dat het in de inleiding was opgenomen dat dit vooral gaat over ketenvervoer, over Hubs voor mensen die makkelijk met het openbaar vervoer reizen, terwijl er ook andere vormen van vervoer bestaan. Ik denk dat dat heel goed is, want dat maakt voor iedereen duidelijk dat het niet voor iedereen makkelijk is om zomaar in de bus te stappen. Vindt u ook dat het beter geïntegreerd had moeten worden? Of is het vooral het punt dat dat duidelijker in dat stuk had moeten staan.

00:23:07

De heer In 't Veen: Dit had duidelijker in het stuk moeten staan, om even goed aan te geven dat het ketenvervoer voor een heleboel mensen een prima uitkomst is, maar voor een aantal groepen hebben we daarnaast bijzondere vormen van vervoer ingericht. Het moet gewoon goed duidelijk zijn. Dan weet iedereen waar het over gaat.

00:23:28

Voorzitter: Dank u wel voor uw inspraak de heer In 't Veen. Dan gaan we nu door naar de eerste termijn en die is bedoeld, zoals ik net zei, voor vragen aan het college. Ik wil graag inventariseren of er vragen zijn aan het college. Die zijn er. Dan begin ik graag aan mijn rechterkant bij de heer Pechler.

00:23:47

De heer Pechler: Dank, voorzitter. Ik heb twee vragen. In één bijzin wordt genoemd dat Hubs een kans zou kunnen zijn voor klimaatadaptatie, zoals het gebruik van waterdoorlatende bestrating. Ziet de wethouder hier ook kansen voor vergroening, bijvoorbeeld een border, geveltuintje of een boom, als er toch een Hub wordt aangelegd? Dan de tweede vraag op de overzichtskaart, de BuurtHub die gepland staat in Beijum-Oost is zeer welkom, maar het verbaast mijn fractie dat er geen tweede BuurtHub in Lewenborg gepland staat, een wijk die net zo groot is en ook überhaupt niet een Ulgersmaborg of Gravenburg en De Held waar op dit moment geen servicegebieden zijn voor bijvoorbeeld deelscooters en die door een afstand en niet geringe bevolkingsomvang toch ook wel interessant zijn. Dus graag een reactie daarop.

00:24:29

Voorzitter: Dank u wel voor uw vraag. Mevrouw De Groot.

00:24:31

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. De verduidelijking waar de heer In 't Veen het over heeft, die er ook zou komen volgens u, maar die er nu niet in staat, zou die er alsnog kunnen komen?

00:24:42

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Poelstra.

00:24:45

Mevrouw Poelstra-Bos: Dank u wel. Mijn vraag was: er staat vaak bij dat er gezocht wordt op locaties naar bij laadpalen, maar is er ook voorzien in laadpalen op de Hub zelf, of is dat te veel een parkeer verhaal dan? Ik sluit me ook aan bij de vraag van de heer Pechler over mogelijkheden van vergroening en ik was benieuwd of er ook gedacht is aan mogelijkheden van het stallen van OV-fietsen, dat die daar als eindpunt gestald worden?

00:25:13

Voorzitter: Dank u wel voor uw vraag. Dan gaan we door naar de heer Dwarshuis.

00:25:17

De heer Dwarshuis: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag sluit behoorlijk aan bij de Partij voor de Dieren, maar dan met name gericht op de dorpen. In het stuk staat dat we op termijn gaan kijken of we Hubs kunnen creëren in de dorpen rond Groningen, terwijl voor de ketenmobiliteit dat volgens mij juist in die dorpen belangrijk kan zijn. Wat wordt er verstaan onder termijn en waarom voorziet het college deze volgorde zoals die in het stuk staat?

00:25:47

Voorzitter: Dank u wel voor uw vragen. Aan mijn linkerkant de heer Leemhuis.

00:25:52

De heer Leemhuis: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een tweetal vragen. Er is al iets gezegd over dorpen. Ik heb het over een specifiek groot dorp. Het verbaasde mijn fractie dat Hoogkerk er niet in voor kwam. Er is natuurlijk een P+R Hoogkerk, maar die ligt niet in het dorp, dus mijn fractie vroeg zich af of er niet iets van een BuurtHub voor Hoogkerk overwogen is en waarom wel of waarom niet? De tweede vraag is: wij lezen dat in het Noorderstation niet een nieuwe gebiedsvisie zou worden gemaakt. Het verbaast mijn fractie dat we in de begroting voor volgend jaar zien dat het stationsgebied rondom het Noorderstation aangepakt gaat worden. Was dat dan niet het goede moment om dat in combinatie samen te doen en ziet het college nog koppelkansen bij die aanpak?

00:26:40

Voorzitter: Dank u wel voor uw vragen. Dan ga ik door naar de volgende fractie die vragen heeft. Mevrouw Pestman.

00:26:51

Mevrouw Pestman: In vervolg op de inleidende woorden die gesproken zijn door de werkgroep Toegankelijk Groningen hoor ik graag van de wethouder: Wmo-vervoer van deur tot deur lijkt mij blijft toch gewoon bestaan en mogelijk en hoe maken wij die Hubs zodanig dat zoveel mogelijk mensen met een beperking er toch gebruik van kunnen maken? Hoe wordt het bijvoorbeeld voor iemand die slechtziend is mogelijk om zijn weg te vinden? Zijn daar bepaalde aanpassingen voor mogelijk?

00:27:17

Voorzitter: Dank u wel voor uw vraag, mevrouw Pestman. Dan de Stadspartij.

00:27:26

De heer Staijen: Als Stadspartij constateren wij voor de zoveelste maal dat ook in dit voorstel het buitengebied en het dorp totaal niet worden meegenomen, terwijl juist daar de grootste behoefte is aan locaties waar de privé vervoersystemen aan kunnen sluiten op het OV. Naast de stations P+R worden hier wel DeelHubs en WijkHubs genoemd, maar mijn vraag aan de wethouder is gewoon: waar blijven de DorpsHubs?

00:27:51

Voorzitter: Dank u wel voor uw vragen. Dan ga ik door naar de heer Roy.

00:28:06

De heer Kooi: Dank u wel, voorzitter. Wij vroegen ons af in het uitvoeringsplan wordt genoemd dat iedereen gebruik kan maken van deelmobiliteit, alleen het is veel toegankelijk via de smartphone. Er is nog steeds wel een groep mensen die hier geen toegang tot heeft. Hoe ziet het college het dan? Dank u wel.

00:28:22

Voorzitter: Dank u wel voor uw vragen. Ik zie dat mevrouw Blauw van de PVV ook is aangeschoven. Heeft u nog vragen aan het college in de eerste termijn? Goed, dan gaan wij door naar de beantwoording van de vragen van de fracties en ik geef het woord aan het college, maar dan wel met het verzoek om de vragen te beantwoorden en woordvoering te bewaren voor de tweede termijn.

00:28:49

Wethouder Broeksma: Dank u wel voorzitter. Om te beginnen met de opmerking van

de werkgroep Toegankelijk Groningen, veel meer gesproken naar aanloop naar deze uitvoeringsprogramma voor de Hubs. De vraag is: blijft het Wmo-vervoer gewoon bestaan? Het antwoord is ja. Waarom staat het niet in het stuk? Omdat het gewoon een wettelijke taak is. Het staat in de wet. Dat vinden we voldoende. Om een zin op te nemen zoals 'wij gaan de wet uitvoeren, wij houden ons aan de wet', dat gaan we gewoon niet doen. Wat de heer In 't Veen dus zegt om het helder te maken dat dat gebeurt, ik zeg u dat hier dat het publiek vervoer en Wmo-vervoer domweg een wettelijke taak is. Dat blijven we uitvoeren, dus als je met een Wmo-indicatie van deur naar deur vervoerd wil worden, blijft dat gewoon bestaan. Wat er met de Hubs gebeurd is, het stimuleren van deelvervoer, het makkelijker maken van deelvervoer naast het Wmo-vervoer. Dat zou kunnen betekenen voor sommige mensen dat ze zeggen: "Het Wmo-vervoer hoeft deze keer niet. Ik ga een stuk met de bus en dan het laatste stuk met de trein of een andere bus of weer een andere manier." Als dat mogelijk is, doe dat vooral, maar het Wmo-vervoer blijft bestaan. Dat gaat niet verloren en is ook een wettelijke taak en dat blijven we natuurlijk uitvoeren. Daarnaast is er nog die Hubtaxi die een aanvulling is op het openbaar vervoer. Dat wordt ook uitgevoerd door het OV-bureau Groningen-Drenthe. Dat betekent op het moment dat je met die Hubtaxi wordt gebracht naar een Hub, dat is vaak een station: hoofdstation, Station-Noord of de Haren, waardoor je op die plek dan op die manier je reis kunt vervolgen. Of je komt aan op een station en dan word je naar je huisadres gebracht en dat kun je gewoon voor het OV-tarief. Het blijft dus naast mekaar bestaan uiteraard, want het is een wettelijke taak. Er was een andere vraag over de vergroening van de Hubs. Zeker, u kent onze insteken als dit college als het gaat over vergroening. Dat gaan we op een nette en mooie manier doen en waar de kans is om dat te vergroenen met groen, bomen of struiken, dan gaan we dat doen als dat passend is en als er plek voor is en als die bomen op die plek goed in leven kunnen blijven. Dat geldt ook voor laadpalen. U weet dat we nu zelf de regie hebben waar de laadpalen komen. Als wij dus zeggen dat een aantal daarvan op die Hub moeten komen, dan gebeurt dat gewoon. D66 vraagt ook naar het stallen van OV-fietsen. Ja, een OV-fiets is een fiets, dus je kunt die in het rek stallen waar je dat wil, maar OV-fietsen verhuren wij niet. Dat gebeurt via de NS of een sub van de NS, een sub BV. Dat is een round trip. Die moet je weer inleveren waar je ze gehuurd hebt. Daar gaan wij niet over, dus parkeren met een fietsenrek op een Hub gaat door met wat anders, maar dat is je eigen verantwoordelijkheid dat die OV-fiets terugkomt waar je hem gehuurd hebt. Vraag van een aantal personen over waarom deze hubs ontbreken en waarom ze er niet bij zijn. Ik noem Gravenburg, Lewenborg, De held, Hoogkerk en de dorpen in het algemeen. We hebben gekeken naar de belangstelling voor deelmobiliteit. We hebben ook enquête uitgevoerd en voor de dorpen komen die mager uit de bus. Hoogkerk heeft natuurlijk wel een P+R-terrein, maar dat ligt dan weer niet in het dorp. Een plek als bijvoorbeeld voor de Albert Heijn is natuurlijk wel in beeld geweest, maar de belangstelling daarvoor is zo klein dat we zeggen: "We gaan eerder op andere plekken ons zuinig geld inzetten, op plekken waar er meer belangstelling voor is." Op het moment dat blijkt dat in Hoogkerk of in Gravenburg of in de andere dorpen Noorderlaren en Ten Boer, dat daar voldoende animo is voor een Hub in welke vorm dan ook, een WijkHub of een DeelHub, dan kunnen we dat aanleggen. Dan kunnen we dat in ons programma opnemen.

00:33:08

Voorzitter: Ik denk dat dat de beantwoording was op de vragen van de wethouder, maar ik zie dat dat heeft geleid tot meer vragen. Allereerst, zijn er fracties waar de vragen nog niet beantwoord zijn? Er zijn een paar. Mevrouw Pestman.

00:33:29

Mevrouw Pestman: Of ik heb niet opgelet, maar ik heb geloof ik toch nog niet gehoord hoe we het zo gaan aanpakken bij die Hubs dat mensen die beperkt zijn, daar beter dan nu hun weg kunnen vinden om bij de juiste bus uit te komen?

00:33:42

Voorzitter: Zijn er nog meer vragen?

00:33:49

Wethouder Broeksma: Ik was nog niet helemaal klaar.

00:33:49

Voorzitter: De wethouder was nog niet helemaal klaar. Excuus dan. Ik wil nog wel even de vragen verder afwachten tot de beantwoording van de wethouder.

00:34:03

Wethouder Broeksma: Excuus, voorzitter, ik zag mensen bij hun microfoon en ik dacht dat er een interruptie kwam, dus ik wacht even op een nette manier of een tussenvraag of vervolgvraag tot het goed gaat. Stationsgebied en Noorderstation is genoemd. Dat wordt natuurlijk aangepakt. Daar hebben we een Hub ingetekend op het moment dat deelmobiliteit bij de Noorderstation, als daar een gebiedsontwikkeling komt, dan biedt het uiteraard kansen voor meer voorzieningen, voor koppelkansen en dat gaan we natuurlijk doen. Als het gaat over slechtzienden en aanpassing voor slechtzienden op die Hubs, voor zover slechtzienden gebruik maken van openbaar vervoer. Van deelfietsen en deelscooter zullen ze geen gebruik maken, maar het gaat over het overstappen van trein op bus of op andere manieren van vervoer of opgehaald worden met auto. Wij zorgen natuurlijk voor inclusiviteit ook voor slechtziende maar die slechtziende zullen niet hun auto parkeren, dat hoop ik dan maar, op de P+R en dan verder gaan met de bus. De voorzieningen zelf zijn ook ingericht voor slechtzienden.

00:35:08

Voorzitter: Ik zie dat het ook meer vragen oproept. De heer Leemhuis had een vraag, mevrouw Pestman en mevrouw De Groot. Ik begin bij de heer Leemhuis.

00:35:16

De heer Leemhuis: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag over Hoogkerk. Ik snap dat de wethouder zegt dat ze een analyse hebben gedaan waar wel en niet behoefte is. Wat mijn fractie betreft, is Hoogkerk toch misschien een beetje een ander geval. Daar zijn redelijk dichtbebouwde wijken en buurten en daar zit ook een beetje de kwestie van vraag en aanbod. Zolang het er niet is, zal het niet gevraagd worden en als het er is, wordt het misschien wel gebruikt. Dan kan ik me voorstellen dat we dat niet voor iedere plek in de gemeente kunnen doen zo van we creëren een vraag door een aanbod te geven. Zou dat bij Hoogkerk misschien wel te overwegen zijn, juist omdat het een andere structuur en een andere samenstelling heeft dan andere wijken?

00:36:06

Voorzitter: Wethouder Broeksma.

00:36:09

Wethouder Broeksma: Voor ik op die laatste vraag in ga, ik heb nog één vraag over, voorzitter van de eerste ronde. We hebben gevraagd, dus vraag en aanbod. We hebben gekeken bij de enquête over deelmobiliteit en Hubs. In Hoogkerk blijkt weinig animo te zijn. Het kan dat het animo groeit. We zullen rechtmatig blijven vragen, ook via de gebiedsteams of anderszins. Als die vraag ontstaat, gaan we daar zeker op in. Dat zullen we zeker doen. Tot nu toe blijkt die vraag onvoldoende te zijn, zeker in vergelijking met de beperkte middelen die we hebben en de Hubs die we willen aanleggen. Laatste vraag uit de eerste ronde, voorzitter, ging over de smartphone. Voor die ketenreis, als je dus wil weten als je met de bus aankomt of er een deelfiets of een deelscooter klaar staat, dan is een smartphone met die app heel handig, maar het hoeft niet. Je kunt in de bus gewoon betalen met je OVpay. Als je zegt: "Ik kom aan op die Hub met de bus, ik heb dat betaald met mijn pinpas en ik kijk wel of daar een deelfiets staat. Ik kijk of daar een deelscooter staat, of ik kijk of daar een deelauto staat of een deelbakfiets en ik gok er gewoon op dat die er is en dan probeer ik daarmee verder te rijden. Of ik ga met de fiets, mijn eigen fiets, die daar staat." Dat blijft dan mogelijk, maar als deelscooter aanbieders zeggen: "Je kunt alleen met het scannen van een QR-code die deelscooter gebruiken." Dat is dan aan de verhuurders van die deelscooters. Dat is het geval namelijk, dus je kunt wel in de bus met je pinpas betalen, maar bij een deelscooter heb je toch echt een smartphone en een abonnement en een betaalmethode die eraan gelinkt is nodig. Nog even dan misschien de deelmobiliteit of die Hubs, het is ook wat ik net zeg, mensen die met de bus komen van buiten en daar bijvoorbeeld hun eigen fiets hebben gestald en die laatste twee kilometer met hun eigen fiets doen, dat is ook een vorm van deelmobiliteit. Als ze terugfietsen, dan is het pakketje wat ze besteld hebben daar in die pakketkuis is en dat nemen ze dan mee de bus in en dan zijn ze thuis. De Hub, de ketenreis, gaat dus verder dan alleen deelmobiliteit. Dat gaat ook over dit soort mobiliteit en dit soort ketens die je kunt gebruiken. Het is ook denkbaar dat mensen met de fiets naar die pakketkuis op die DeelHub en dan met dezelfde fiets weer verder gaan naar hun eigen huis. Allerlei mogelijkheden zijn dus beschikbaar. Smartphone, zo zit de wereld wel in mekaar, is voor heel veel deelmobiliteit wel een vereiste. Laat ik er maar niet omheen draaien. Dat zal een vereiste zijn, omdat de verhuurders dat eisen.

00:38:52

Voorzitter: Ik neem aan dat de wethouder de meeste vragen heeft beantwoord, maar mevrouw Pestman en mevrouw De Groot hadden nog vragen staan en de heer Dwarshuis. Daarna gaan we over naar de tweede termijn voor de woordvoering en het debat. Mevrouw Pestman.

00:39:08

Mevrouw Pestman: De wethouder gaat het net over inclusiviteit. Dat is natuurlijk prachtig, maar vervolgens noemt hij allemaal voorbeelden van wat niet kan. Wat ik graag wil horen, is wat wel mogelijk is, want daar draaide het uiteindelijk om. Ik hoor niks concreet over hoe je zo'n Hub nou zo goed mogelijk kan maken voor bijvoorbeeld slechtzienden. Zijn er voorbeelden vanuit Nederland? Zijn er

voorbeelden vanuit het buitenland? Wat wordt eraan gedaan om het zoveel mogelijk te bereiken op dat gebied?

00:39:33

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Pestman. Ik ga gelijk door naar mevrouw De Groot en daarna de heer Dwarshuis.

00:39:38

Mevrouw De Groot: Daar nog even op aanhakend, want u zegt, de heer Broeksma, dat slechtzienden in alle waarschijnlijkheid niet gebruik zullen maken van zo'n deelfiets of zo'n deelscooter, maar er wordt in het uitvoeringsplan gesproken over toevoeging van misschien openbare toilet of watertappunten en ik kan me heel goed voorstellen dat het wel gewoon toegankelijk moet zijn voor iedereen, met 100 procent zicht of wat minder zicht. Die belijning of concrete zaken moeten daar dus wel aanwezig zijn, lijkt mij.

00:40:06

Voorzitter: Dank u wel. De heer Dwarshuis.

00:40:09

De heer Dwarshuis: De wethouder zei dat je OV-fietsen ook weer moet terugbrengen naar het station als antwoord op de vragen van D66. Toen vroeg ik mij af: kunnen wij ook een gesprek aangaan of lopen die gesprekken misschien al met de aanbieder van OV, fietsen met NS over of er ook andere vaste punten te creëren zijn waar die fietsen wel ingeleverd kunnen worden?

00:40:34

Voorzitter: Dank u wel, de heer Dwarshuis. Dan geef ik het woord aan wethouder Broeksma.

00:40:42

Wethouder Broeksma: Heel concreet hoe dat er voor slechtzienden uit zou moeten zien, zijn de voorbeelden elders. Bij het design van zo'n Hub gaan we daar mee aan de gang om te kijken hoe we dat voor slechtzienden op een goede manier kunnen doen. Even een beeld voor wat een uitgebreide Hub zou kunnen zijn zou bijvoorbeeld het beeld van Winkelcentrum Paddepoel kunnen zijn. Daar heb je een Hub, daar kun je parkeren, daar komt de bus langs en daar heb je allerlei winkels en voorzieningen. Dat is ook een Hub, een goede kandidaat voor een top Hub om daar dan te zijn. We kunnen bij het ontwerp van die Hubs, en we hebben daar middelen voor, kijken hoe we dat voor slechtzienden op een goede manier kunnen doen. De voorbeelden van functionaliteiten die mevrouw De Groot noemt, watertappunten of andere dingen zoals pakketkluisen moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Iedereen moet dat goed kunnen vinden. Dat gaan we doen. OV-fietsen blijft een commercieel bedrijf. Dat is een bedrijf NS bv en wij zijn OV-fietsen niet. Wat we wel hebben zijn deelfietsen. Wij hebben een systeem waarin je fiets huurt op de ene plek en op de andere plek neerzet en aan het einde verhaal, hoef je die fiets niet terug te brengen. OV-fietsen is dan het systeem round trip, zoals het dan heet. Je huurt hem en je brengt hem op dezelfde plek weer terug. Als de NS in hun wijsheid besluit dat het niet meer hoeft. Je huurt hem op de ene station en het andere station kun je hem inleveren. We hebben zelfs een experiment gedaan om met de P+R Hoogkerk te doen. Dat was geen succes en zijn we mee gestopt. OV-fietsen die je bij Hoogkerk

kunt beginnen en eindigen, maar voor zover ik het systeem van de NS ken, moet je OV-fietsen steeds op dezelfde plek terugbrengen. Morgen kan het anders zijn. Wij gaan daar niet over. Op het moment dat het zo is, kunnen wij het faciliteren door fietsenrekken ter beschikking te stellen. We hebben een systeem van deelfietsen en die hoeft je dus niet terug te brengen. Bij je eindbestemming meld je je weer af en dan zie je wel hoe je verder komt. Tot zover, voorzitter, dacht ik.

00:42:36

Voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dan gaan we nu door naar de tweede termijn. Is er een fractie die het spits wil afbijten of die als eerst wil? De heer Pechler.

00:42:46

De heer Pechler: Dank, voorzitter. Als Partij voor de Dieren zijn we blij met het uitvoeringsprogramma Hubs. Van de mobiliteitsprogramma's die we tot nu toe hebben besproken, is dit niet de meest omvangrijke, maar toch een belangrijke. We zijn erg enthousiast over het toevoegen van openbare toiletten en watertappunten aan bepaalde Hubs en ook het toevoegen van pakketkluizen voorkomt onnodige mobiliteit en maakt het voor de inwoner erg makkelijk om op weg van of naar werk even hun bestelling op te halen of af te leveren. Wel zetten we een vraagteken bij de representativiteit van de enquête waaruit dus niet voor elke wijk of elk dorp genoeg animo bleek voor een Hub. Volgens mij is het iets dat moet inslijten bij mensen. Vraag volgt aanbod, maar ik snap tegelijkertijd ook de redenering van het college dat het geld niet oneindig is en we eerst de plekken aanpakken waar de vraag nu al bestaat. Tot zover.

00:43:31

Voorzitter: Dank u wel. Dan zie ik dat er nog meer fracties zijn die het woord willen voeren. Ik geef de heer De Waard het woord.

00:43:45

De heer De Waard: Dank, voorzitter. Ik hoor net iets over dat wij bij deelscooters en deelfietsen niet gaan over hoe die precies gehuurd kunnen worden. Hoe vet zou het zijn als we die gewoon in eigen beheer zouden hebben? Dan gaan we daar namelijk wel over. Misschien zou iemand hier een motie over moeten schrijven? Geniaal dit. Als SP staan we natuurlijk achter de uitgangspunten van minder efficiënt en schoon en gezond vervoer en de SP ziet dat dit uitvoeringsprogramma daar een rol in kan spelen. Overigens is het fundament Hubs niet eens zo nieuw. Dit noemden we altijd station of bushalte. Daarnaast begrijp ik zelf niet helemaal de gekozen naam. Volgens mij kunnen we het bijvoorbeeld gewoon knooppunt noemen. Ik denk dat dat duidelijker is, maar misschien heeft Wim Koks mij dit ingefluisterd. Dat zou kunnen. Dan even over de inhoud. Goed dat er oog is voor de mensen van buiten de gemeente die met de auto komen. Voor veel mensen, en die groep die groeit, is de auto gewoon onmisbaar. Dat die groep groeit, is natuurlijk erg jammer en heeft er alles mee te maken met het verdwijnen van voorzieningen en verschromelen van OV in het landelijk gebied. Dit beleid kan natuurlijk helpen, maar is uiteindelijk slechts een pleister. Dan nog wel enkele zorgen van de SP-fractie over dit programma. Het is er net ook al overgegaan, maar daar wil ik nog enkele woorden over spreken. De ketenmobiliteit moet vooral niet te ingewikkeld worden. Alle verschillende vormen van vervoer waar allerlei apps of abonnementen voor nodig zijn, mogen er niet voor zorgen dat mensen afhaken. Dus laat de Hubs niet een stadse Robby worden die

vooral toegankelijk is voor mensen zoals wij, goed ter been en voldoende geld in de portemonnee. Wat misschien zou kunnen helpen, is het onderbrengen van al die soort vervoer bij één bedrijf, bij voorkeur collectief geregeld, maar goed, dat is een discussie, daar had ik het net over, voor een andere keer.

00:45:33

Voorzitter: Dank u wel. De heer Dwarshuis van ChristenUnie.

00:45:38

De heer Dwarshuis: Dank u, voorzitter. Op zo'n gloedvol betoog over iets van publieke vervoersbedrijven moet je bijna op aanhaken, maar mijn fractie is niet perse van plan om dat collectief allemaal te organiseren. Het lijkt ons wel handig het punt waar de heer De Waard mee afsloot, om ook goed te blijven kijken naar hoe die verschillende soorten mobiliteit aan elkaar gekoppeld kunnen worden. De wethouder sprak over een mobility service, zodat je in ieder geval niet tientallen apps op je telefoon hoeft te installeren. We willen toch nog, net als in de vragen, een lans breken voor een Hub of een DorpsHub in de grotere dorpen die we hebben, ook omdat we zien dat daar de buslijnen niet kriskras door elke wijk heen komen. Dat komen ze tegenwoordig helemaal niet meer, maar dat het daar van belang kan zijn om nog voor je laatste kilometer te kunnen overstappen op misschien wel een deelfiets. Dan hadden wij er nog één punt bij over en dat is dat wij als suggestie willen meegeven dat je mogelijk kunt kijken naar het combineren van grote parkeerterreinen die we al hebben om daar, als die in een bewoond gebied staan, een Hub bij te kunnen creëren of te creëren. Verder zijn wij vooral ook erg blij met het plan, omdat de ketenmobiliteit centraliseert en het ook voorkomt dat bijvoorbeeld de deelscooters overal en nergens op de stoep staan. Daar heeft het college al een slag mee gemaakt, maar met deze Hubs kan dat nog beter, knooppunten. Dank u wel, voorzitter.

00:47:24

Voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw De Groot van Student en Stad voor de woordvoering of interruptie? Ik neem aan woordvoering.

00:47:32

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. Ook hier niet echt veel nieuws. Mijn fractie is erg blij met dit plan op Hubs. We moeten af van de autologica en we willen het ombuigen naar het verplaatsen op gezondere en schonere manieren, maar dan moeten er wel goede alternatieven zijn en de Hubs zijn hier nou gewoon eenmaal onderdeel van. Ik wil graag nog een viertal punten even onderstrepen uit het uitvoeringsprogramma. Namelijk dat wij ook zeker kansen zien bij de P+R Hubs. Hier wil je immers de mensen verleiden om uit de auto te komen en gebruik te maken van het deelvervoer. Daarnaast, het wordt ook in het uitvoeringsplan gezegd, is het denk ik goed om kritisch te kijken naar aan de ene kant wil je de vindbaarheid en de herkenbaarheid van die Hubs op orde wil hebben en ook in het hele land hetzelfde zoals het in het uitvoeringsprogramma staat, maar wil je niet onnodig borden in de grond duwen en de openbare ruimte vervuilen. Goed dat hier dus kritisch naar gekeken wordt en dat hier aandacht aan wordt besteed in het uitvoeringsprogramma. Dan ernaast, wat er ook in staat en wat in onze ogen zeker belangrijk is, is om in het proces leergierig te blijven en te blijven luisteren naar wat omwonenden en wat onze inwoners willen, waar de behoefte ligt en hier dus ook op in te kunnen spelen, maar

nogmaals, dat staat er ook in. Mooi dat hier aandacht voor is en dat het op deze manier gedaan wordt. Ook is mijn fractie blij dat hier nadrukkelijk wordt gekeken naar verdere kansen die de aanleg of het versterken van deze Hubs met zich meebrengen, zoals ook genoemd wordt in het programma, de openbare toiletten. Binnenkort wordt het onderzoek naar onze openbare toiletten in de openbare ruimte geactualiseerd en we hopen dan dat deze twee groepen mensen elkaar goed kunnen vinden en dat hierop kan worden ingespeeld. Wat betreft de watertappunten lijkt het ons een zeer mooie toevoeging op de Hubs omdat men met hun eigen waterflesje op zoveel mogelijk plekken in onze gemeente schoon water kan krijgen en niet elke dag weer een nieuw plastic flesje hoeft te kopen. Tot zover. Dank u wel.

00:49:43

Voorzitter: Ook dank aan u voor uw inbreng. De volgende fractie, de Stadspartij.

00:49:48

De heer Staijen: Dank, voorzitter. Zolang er geen adequaat openbaar vervoer is naar de dorpen en in het buitengebied zullen we dus daar aangewezen blijven op de auto. Ketenvervoer kan dan op zich een goede oplossing zijn om het dichtslibben van de binnenstad door al die auto's te voorkomen, maar een keten is natuurlijk net zo sterk als zijn zwakste schakel. De schakel is het vervoer naar die Hubs door de privé of auto's of andere vervoermiddelen. Naast P+R locaties kunnen Hubs ook een belangrijk knooppunt zijn in die vervoersketen, maar vooral het aantal OV-Hubs met parkeermogelijkheid zowel voor auto's als voor tweewielers, moet volgens de Stadspartij fors worden uitgebreid, veel meer dan hier in dit plan staat. We hebben het steeds over het versterken van de bestaande Hubs met watertappunten en kluisjes enzovoort, wij denken vooral aan een grote behoefte aan meer wind- en regendichte wachtlocaties.

00:50:47

Voorzitter: De heer Staijen, u heeft een interruptie van mevrouw Pestman.

00:50:53

Mevrouw Pestman: Ik hoor graag van de heer Staijen waar hij die grote parkeerplaatsen wil plannen, waar die moeten terechtkomen?

00:51:00

Voorzitter: De heer Staijen.

00:51:00

De heer Staijen: Ik heb het juist niet over grote parkeerplaatsen, voorzitter. Ik bedoel meer kleinere parkeerplaatsen. Iedereen kent de grote P+R's. Die zijn er ook. Die hebben een hele goede functie in deze vervoersketen, maar ik zoek juist meer de parkeerplaatsen bij DorpHubs en WijkHubs zodat je daar naartoe kan met je auto en dan over kan stappen op het groter vervoer.

00:51:23

Voorzitter: Uw antwoord, de heer Staijen, brengt een vervolgvraag van mevrouw Pestman en daarna kunt u doorgaan met uw woordvoering.

00:51:29

Mevrouw Pestman: Als ik nou denk aan Garmerwolde, waar wou u dan zo'n parkeerplaats hebben, plek voor een aantal auto's? Dat leidt toch alleen maar tot

verrommeling. Als ik daar al ben, kan ik toch beter doorrijden tot ik in de stad ben en daar de auto neerzetten?

00:51:42

De heer Staijen: Dat moet u zelf weten als u door wilt rijden. U kunt ook naar hier doorrijden en hem in de Forum garage zetten, dan heeft u nog een paar extra autokilometers gemaakt. Ik heb het juist wel over mensen die liefst vanuit de kleinere dorpen en Garmerwolde ligt toevallig aan een doorgaande busroute, maar heel veel dorpen liggen niet aan doorgaande busroute. Je moet naar een hoofddorp toe of een groter dorp, daar moet je dan je auto kwijt en dan kan je met de bus verder de stad in of naar de stad zelfs.

00:52:12

Voorzitter: Mevrouw Pestman, laatste aanvullende vraag.

00:52:16

Mevrouw Pestman: Ik heb liever de grote P+R's direct rondom de stad dan dat je bij alle dorpen parkeerplaatsen aan gaat leggen.

00:52:23

De heer Staijen: Ik denk dat dat een verschil van inzicht is. Het idee van de Stadspartij is toch om ook zoveel mogelijk het autovervoer te kunnen beperken en over te stappen op openbaar vervoer. Als Partij van de Arbeid liever in de auto stapt, ik zou haast zeggen: u zit bij de verkeerde partij.

00:52:40

Voorzitter: De heer Staijen, u mag doorgaan met uw woordvoering. U bent bijna door uw tijd heen.

00:52:46

De heer Staijen: Dank u wel. Ik was ook zo'n beetje klaar, denk ik. Regendichte wachtlocaties, dat is altijd wel een groot probleem nog. Je staat er maar te bibberen. Verder zijn de meeste dingen al gezegd van meer Hubs waarbij we dus echt op willen hameren. Ik heb het helemaal in het begin ook gezegd. Ik denk dat het geheel van al die Hubs moet steunen op een uitgebreid en betrouwbaar netwerk, vooral in de [onhoorbaar] gebieden. Het hoeven niet altijd Q-liners te zijn, maar het kunnen bijvoorbeeld ook veel kleinere bussen zijn, als ze maar uitgebreid, fijn netwerk regelmatig bedienen. Daar is nu een heel groot gebrek aan. Bijvoorbeeld de Hubtaxi zou dat kunnen opvullen, maar dat lijkt wel zo.

00:53:37

Voorzitter: De heer Staijen, wilt u graag tot een afronding komen van uw woordvoering. U bent door uw tijd heen.

00:53:42

De heer Staijen: Ik sluit af, de Hubtaxi is met betrekking tussen aankomst en vertrektijden, die in een groot venster gevat zijn, heel erg onbetrouwbaar en heel erg onhandig om mee te werken. Dat was het.

00:53:55

Voorzitter: Dank u wel. De volgende fractie die graag het woord voeren? Mevrouw Poelstra van D66.

00:54:01

Mevrouw Poelstra-Bos: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn ook erg tevreden over dit stuk. Het is goed dat we de transitie van bezit naar gebruik gaan maken en de alternatieven worden met deze Hub heel goed zichtbaar. Ik vond het nog wel heel erg vanuit de deelscooters geschreven, omdat de hotspot van de deelscooters als uitgangspunt was genomen, wat mij betreft meer focussen op deelfietsen en nog wat breder de integrale mobiliteitsvraag vanuit de wijken en de dorpen. Kijk dan ook bijvoorbeeld naar de verbinding met de fietspaden en het lange termijn beleid van het OV-bureau om te kijken of dat blijft aansluiten. Voor ons is het verder belangrijk dat de hubs worden doorontwikkeld van mobiliteit Hubs naar echt volledig inclusieve Hubs. Dat zien we al wel deels gebeuren, zoals de link met de Michi-Noeki en Oosterpark. Dat vinden we een hele mooie en maken ook gebruik van nog meer creatieve ondernemers om te kijken hoe je hier echt plekken van maakt waar je naartoe reist, en niet alleen maar doorheen zodat mensen elkaar daar kunnen blijven ontmoeten. De openbare toiletten, watertappunten en ook bankjes bijvoorbeeld een beetje uit de route van de wind zou wel fijn zijn. Richt het zo in dat het aangenaam verblijven is. We hadden nog wel wat vragen bij die witte plekken die nog later ingevuld moeten worden, maar we vinden het wel heel goed dat er echt adaptief gewerkt wordt en dat er continu met de wijkvernieuwing gevraagd wordt wat er nou echt nodig is in dit deel van de gemeente. Verder vind ik het wel belangrijk om toch mee te geven dat het niet alleen een boom naast een Hub kan zijn, maar ook op een andere manier groen kan worden toegevoegd, en ook bijvoorbeeld wat meer met kunst of muurschilderingen gewerkt zou kunnen worden. Daarnaast bij de inrichting graag aandacht voor de veiligheid, want je ziet op dit soort plekken, als mensen haast hebben tijdens het overstappen dat het duidelijk moet zijn waar je wel en niet kan lopen en dat dat op zo'n manier wordt ingericht dat dat heel duidelijk is, net zoals die belijning voor de toegankelijkheid. Dat is nog even een belangrijk punt, denk ik. Dat was het.

00:56:11

Voorzitter: Dank u wel. GroenLinks.

00:56:17

De heer Leemhuis: Ik dacht: ik zeg dat ik wel woordvoering wil doen, maar ik zag dat de VVD ook klaar stond, maar dan neem ik even het voortouw. Wat mijn fractie betreft is, en dat is ook eerder al gezegd, dit een niet heel spannend uitvoeringsprogramma wat de fysieke doorvertaling is van eerdere programma's die we hadden. Dat uitvoeringsprogramma deelmobiliteit is dit de fysieke pendant van. Als ik zeg: niet heel spannend, wel heel belangrijk, want het is heel goed dat mensen weten op welke plek zij straks hun deelmobiliteit kunnen krijgen. Wat mijn fractie betreft, is het een goed idee dat we bijvoorbeeld watertappunten en bankjes doen. Alleen, lijkt het me een kleine misvatting dat juist de meeste punten van die Hubs, daar zullen mensen relatief kort zijn, want dat is juist de plek waar je je vervolgt hebt en alleen als je op een bus of op een trein wacht. Vaak zijn op die plekken al wel faciliteiten, desalniettemin prima om naar bankjes en wateraanbod in beschutting te kijken. Het is ook vooral heel mooi dat we hiermee, doordat dit juist een fysieke maatregel is, straks ruimte creëren voor meer groen, voor spelen en verblijven, want we weten dat ieder gebruik van deelvervoer leidt tot veel minder noodzaak, tot het hebben van privé vervoer. Mijn fractie blijft aandacht vragen voor met name

Hoogkerk omdat dat toch een bijzonder dorp is, gezien de samenstelling, gezien de fysieke inrichting. Ik zeg dus nogmaals tegen het college: blijf dat in de gaten houden, want juist op het moment dat je misschien in een dorp als Hoogkerk aanbod creëert bestaat de kans dat daarmee de vraag gaat komen. Ik hoop dat het college scherp is op het samenspel als er wat is, dan gaan mensen het gebruiken.

00:58:11

Voorzitter: De heer Leemhuis, u heeft een interruptie van D66. Ik geef het woord aan mevrouw Poelstra.

00:58:27

Mevrouw Poelstra-Bos: Ik vroeg me wel af als je dat dan gaat proberen, zou dat dan een flexibel punt moeten zijn die je daarna zo weer af kan breken? Anders is het wel een investering.

00:58:40

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:58:42

De heer Leemhuis: Ik heb daar nog niet echt heel erg recht omliggende gedachten over. Het is meer een constatering dat we zien dat het een andere situatie is dan menig andere plekken. Overigens is het, zoals de heer Pechler zei, wij zien ook wel dat er een beperking is van geld en capaciteit. Dan snapt mijn fractie ook wel dat er keuzes moeten gemaakt worden, maar toch nog toch nog één keer daar. Tot slot twee punten. Mijn fractie heeft hetzelfde ook wel een klein beetje over bedrijventerreinen. Wij vroegen ons af: is dat niet een plek waar juist mensen die van ver komen misschien eerder ook nog gebruik kunnen maken van een Hub? Dat is dan nog een vraag aan het college. Tot slot ligt de verbazing over dat bij P+R's minder de nadruk op kluizen zitten. Het lijkt mijn fractie juist logisch dat mensen die bijvoorbeeld in een dorp in Ommeland wonen, op een P+R aankomt en het fijn vinden als ze van werk komen om nog even het pakket mee te kunnen nemen die ze anders misschien veel moeilijker te pakken kunnen krijgen in een dorp.

00:59:45

Voorzitter: De heer Leemhuis, u bent bijna door uw tijd heen.

00:59:50

De heer Leemhuis: Ik ben aan mijn laatste zin.

00:59:52

De heer Leemhuis: Het zou daarbij nog heel mooi zijn als op zo'n plek ook een aankoop die iemand heeft gedaan in het centrum daarheen gebracht kan worden. Dat is een visie die volgens mij heel erg past bij hoe de Groningse ondernemers graag klantgericht willen zijn. Dat zou nog een extra punt zijn wat ik nog dan hierbij aan het college vraag. Heb daar aandacht in dat je samen met ondernemers, samen met de GCC zegt: "We bieden aan dat iemand een product koopt en het kan afhalen bij een P+R."

01:00:21

Voorzitter: De heer Leemhuis, wilt u tot een afronding komen?

01:00:22

De heer Leemhuis: Dat was mijn laatste woord.

01:00:23

Voorzitter: Top. Dan geef ik het woord aan de heer Havinga van de VVD.

01:00:27

De heer Havinga: Dank u wel, voorzitter. De VVD is fan van de Hub structuur en ook van de ketenreizen. We vinden dat het uitvoeringsprogramma wat hier voorligt sterk is en mooi goed uitgedacht. Daarvoor veel lof naar de naar de ambtenaren toe. De enige opmerking die we echt hebben, is dat Hubs wel en ketenreizen een middel moeten zijn om reizen efficiënt en comfortabeler en groener te maken en dat het geen doel op zich moet worden en het accepteren dat in sommige plekken in de gemeente zeker in de minder dichtbevolkte gebieden soms de auto simpelweg de beste optie is, of andere zaken. Ik heb vandaag veel gehoord over randvoorwaarden van de Hubs. Wat ons betreft, laten we nu vooral dit uitproberen zoals dat hier voorligt en dan ook langzamerhand dingen toevoegen en kijken wat werkt. Ik denk dat dat de meest efficiënte manier is om met onze middelen om te gaan. Bijvoorbeeld, inderdaad probeer een keer iets uit in Hoogkerk en kijk of dat dan werkt en dan dat pas toepassen op andere plekken. Hetzelfde met watertappunten, groen, OV-fietsen en pakket punten. Ik denk dat dat een efficiënte manier is om met onze middelen om te gaan en dat het in theorie een prachtig plan is. Laten we het gewoon uitproberen en niet nu al allemaal andere extra dingen toevoegen, terwijl de middelen al zo beperkt zijn.

01:01:48

Voorzitter: Dank u wel. Dan de volgende fractie, de Partij voor het Noorden.

01:01:57

De heer Hekert: Dank u, voorzitter. Onze fractie is tevreden over de inspanningen van het college om het autoverkeer in onze gemeente te verminderen. Wij als partij streven ook naar duurzame mobiliteit in het noorden. Het uitvoeringsprogramma spreekt ons aan en we juichen de verbeteringen van bestaande Hubs en de komst van nieuwe Hubs toe, aangezien deze ontwikkelingen goed passen bij de groei van mobiliteit in Groningen. Verder zijn we positief over het betrekken van de bewoners bij dit proces en we hopen dat deze vorm van participatie blijvend is de komende jaren. Dank u.

01:02:27

Voorzitter: Dank u wel voor uw inbreng. Ik zie dat het CDA nu de woordvoering graag wel voeren.

01:02:33

De heer Kooi: Dank u wel, voorzitter. Als fractie zijn we ook erg tevreden met het uitvoeringsplan wat hier ligt. Het geeft ruimte, flexibiliteit en maatwerk voor de verschillende locaties. Het onderscheid tussen de Wijk- en DeelHubs geeft de mogelijkheid om het kleinschalig te houden en tegelijkertijd een relatief uitgebreid netwerk te bieden. Samen met OV-Hubs en P+R moet er dan een netwerk ontstaan dat er makkelijker van A naar B gereisd kan worden. We vinden het belangrijk dat het reizen via zo'n Hub zo min mogelijk als een belemmering wordt ervaren, maar meer als een efficiëntere of betere toevoeging dan gewoon met de auto reizen, zodat het daadwerkelijk gebruikt wordt in plaats van als een belemmering wordt ervaren. Dank u wel.

01:03:10

Voorzitter: Dank u wel. Dan zijn er volgens mij nog twee fracties over die nog een woordvoering. De PvdA hoeft geen woordvoering. U heeft voldoende vragen gesteld en die zijn beantwoord. Top. Dan de PVV.

01:03:22

Mevrouw Blauw: Dank u, voorzitter. Dit uitvoeringsprogramma Hubs legt de directe link tussen ketenmobiliteit en deelmobiliteit. Het doel hiervan is het gebruik van deelmobiliteit te stimuleren en te ondersteunen op plekken waar dit bijdraagt aan de ketenreis. Omdat ik ook uit de vragen van mevrouw Pestman kon opmaken heeft zo'n Hub nogal wat beperkingen voor mensen met beperkingen. Wij snappen dat je wat moet doen om de stad te ontlasten en efficiënter vervoer aan te bieden, maar is dit efficiënt voor de gebruikers? Ik kan me wel aansluiten bij de woordvoering van de heer Staijen van de Stadspartij. De PVV is er niet voor om de auto de stad uit te krijgen. Veel mensen hebben gewoon een auto nodig in en buiten de stad. Het OV is afgeschaald en niet toereikend in sommige wijken en dorpen. Dat is ook al eerder genoemd en ook totaal niet efficiënt. Als je een drukke baan hebt en een gezin, is dit gewoon geen goed alternatief. Alles is erop gericht in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad een efficiënte ruimte om parkeergelegenheid uit de stad te halen of te verminderen. Wat ons betreft is er niet echt een aantrekkelijk voorstel voor een deelauto. Dit is ook niet heel goedkoop en duurder dan dat je een eigen auto hebt. Dank u wel, voorzitter.

01:04:30

Voorzitter: Dank u wel. Dan zijn alle fracties aan de beurt geweest en geef ik nu het woord aan de wethouder voor zijn tweede helft.

01:04:45

Wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. Ik proef veel steun bij de raadsfracties voor dit uitvoeringsprogramma. Dank daarvoor. Het is een heleboel werk geweest waar we graag mee aan de gang willen, met de beperkte middelen die we hebben. Nog even het beeld dat we middelen achter gehouden hebben om te kunnen experimenteren met nieuwe plekken. Hoogkerk is een paar keer genoemd. Misschien even in herinnering roepen dat Hoogkerk gewoon een servicegebied is voor deelscooters en deelfietsen. U kunt daar gewoon naartoe met de deelscooter en de deelfiets en daar achter laten en dan kan de volgende daarmee verder. Dat gebruik is relatief beperkt, dus dat geeft ons de indruk dat dat niet de eerste plek moet zijn waar we een nieuwe Hub gaan aanleggen. Die middelen zijn beperkt, maar mocht het naar voren komen, we hebben middelen om adaptief in te kunnen springen op veranderende vragen of veranderende signalen die we krijgen. Blijf leergierig is de opmerking die Student en Stad nog even markeert. Dat is een mooie markering en dat willen we graag doen. Daar hebben we ook middelen voor om mocht iets oppoppen of iets nieuws naar voren komen, dat we middelen hebben binnen dit programma om daarmee aan de gang te gaan. De ChristenUnie zegt om naar één app toe te werken en het allemaal niet te ingewikkeld maken. We hebben daar medewerking voor nodig van soms commerciële partijen. Wat je daar verder ook van vindt, dat is wel de realiteit waar we mee te maken hebben. Die moeten bereid zijn om mee te willen werken in die app zodat je een busreis regelt, zeker weet dat een deelfiets klaar staat en dat je vervolgens die ketenreis gereserveerd hebt en betaald via één app en dat je dan op een makkelijke manier die reis kunt

doen. Ook bedoeld om die ketenreis aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld om het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken, zodat daar meer gebruik van gemaakt kan worden, dus de financiële problematiek, de reizigers inkomsten van het OV daarmee ook weer wat omhoog zouden kunnen gaan, zodat er meer bussen op meer plekken zouden kunnen rijden. De bedrijventerreinen of andere grote parkeerterreinen kun je er ook bij betrekken. Bedrijventerreinen, de mensen die daar gebruik van maken is natuurlijk privé-bezit van die bedrijven. De parkeerterreinen op bedrijventerreinen is vaak 's morgens heen en 's avonds weer terug en dat is niet het concept van deelmobiliteit. Dat betekent 's morgens heen en dan die auto, scooter, fiets of wat het ook maar is, kan weer verder gebruikt worden door de volgende. Dat is op die terreinen minder vanzelfsprekend, dus daar verwachten we wat minder van, maar nogmaals, mocht blijken dat dat een goed idee is, dan gaan we dat doen.

01:07:29

Voorzitter: Ik onderbreek u even, omdat er een interruptie is van GroenLinks, maar ik wil ook even benoemen dat u bijna door uw spreektijd heen bent. Ik geef GroenLinks even de mogelijkheid om de interruptie of de vraag te stellen en dan geef ik de wethouder het woord om zijn woordvoering verder af te maken.

01:07:50

De heer Leemhuis: Prima. Dank u, voorzitter. Ik snap het antwoord van het college op dit punt. Mijn vraag was vooral ingegeven het feit dat je juist aan de randen van bedrijventerreinen best wel hele bulten deelscooters ziet met name en ook wel deelfietsen. Dat was misschien de reden waarom ik daarop kwam. Aan de andere kant snap ik het punt dat het in de bedrijventerreinen een andere rol heeft, maar daar ging het specifiek meer om.

01:08:19

Voorzitter: De wethouder.

01:08:19

Wethouder Broeksma: Dank. Helder punt zo. D66 zegt om voor duidelijke looproutes te zorgen, waar je wel en waar je niet mag. Bij het hoofdstation hebben we met blauwe vlekken aangegeven waar je moet lopen. Er zijn geen zebrapaden, dus het is een mixing naar de plekken waar het veilig is. Dat sluit ook aan voor slechtzienden. Het gaat erom dat iedereen op een goede manier gebruik kan maken van die Hubs en op een veilige manier, dat je kunt verwachten hier wordt overgestoken. Als mensen dat op dezelfde plekken doen, komt dat de veiligheid ten goede. Bij het ontwerp van die Hubs of bij de aanpassingen van Hubs zullen we dat meenemen, dus als regen- en winddichte haltes waar de Stadspartij om vraagt. U vraagt ook, de Stadspartij, om veel meer parkeerplaatsen. Ook PVV zegt dat je met de auto de stad in moet blijven kunnen. Ik heb u eerder gezegd: om juist het autogebruik binnen de stad, binnen de bebouwde kom, te kunnen faciliteren is het nodig dat zij die anders gebruik kunnen maken van andere vormen van mobiliteit niet diegene in de weg zitten door files te veroorzaken. Als iedereen met de auto komt, dan staat iedereen stil. Juist is goed openbaar vervoer van belang. Een automobilist in de file heeft belang bij goed openbaar vervoer, niet voor hemzelf omdat hij misschien geen andere keuze heeft, maar voor al die anderen die de keuze wel hebben. Daarom moet je die ketenreis, openbaar vervoer, deelmobiliteit en alles op een goede manier organiseren. Je hoeft niet met de auto de stad in, want je parkeert hem op een P+R

en die bus gaat elke zoveel minuten en dan ben je eenvoudig op de plek waar je wil zijn. Het verfraaien van de Hubs, niet alleen bomen, maar ook kunst. Onlangs hebben we gesproken over kunst op parkeerautomaten. Of dat op watertappunten kan, dat weet ik allemaal niet precies, maar bij het ontwerpen van het geheel zorgen we ervoor dat het geen lelijke dingen worden. Misschien even nog voor het beeld wat een Hub ook is. Sommige Hubs zijn er al. Ik heb u net Winkelcentrum Paddepoel genoemd waar een parkeerplaats is waar alle bussen komen waar wind- en waterdichte verblijfsplekken zijn, namelijk cafés geheten waar je ook nog een kop koffie kunt krijgen en bij de supermarkt ook nog een rookworst als je wil. Daar is veel mogelijk. We hoeven niet alles opnieuw aan te leggen, maar om dat als Hub te benoemen, en ook nog dat woord daar op een bordje, niet te veel. Knooppunt is misschien een groter bord dan Hub, dus daarom is Hub misschien ook wel weer een fijner woord om te gebruiken. Zo kijken we naar wat we al hebben om dat echt dat Hub gevoel te geven. Soms komen er nieuwe Hubs bij waar we denken dat dat grote toegevoegde waarde heeft. Voorzitter, het is tijd dat ik afrond. Dank u wel.

01:11:12

Voorzitter: Dank u wel voor de afronding en uw inbreng. Dan komen we nu bij het einde. Kan ik de conclusie trekken dat het debat hier voldoende gevoerd is, of zijn er fracties die overwegen om een motie in te dienen? Ik zie twee fracties. Student en Stad.

01:11:28

Mevrouw De Groot: Mijn fractie en de fractie van D66 overweegt een motie in te dienen met iets van betrekking op het betrekken van de NS en hun fietsen bij het uitrollen van dit plan van Hubs.

01:11:39

Voorzitter: Goed. De PvdA.

01:11:42

Mevrouw Pestman: Wij willen graag kijken of er nog meer aanwijzingen te geven zijn voor de toegankelijkheid voor slechtzienden en anderen, dat het iets concreter wordt.

01:11:49

Voorzitter: Waarvan akte. Dan zien wij dan graag de moties tegemoet en dank ik u allen voor uw inbreng en wens ik u een goede en fijne avond.